صبورالله سیاسنگ
پښتو ژباړه: رحمت آریا ۲۰۲۳ اکتوبر

۲۰۲۴/۰۴/۰۸

د (میر اکبر خیبر)
د قتل پلټنه
۶۲ برخه

په پام کې ده چې په ۲۰۲۴ز کال کې د میر اکبر خیبر د قتل د پلټنې په هکله دوهم توک ولیکل سي. له دې کبله له ټولو ښاغلو لوستونکو په ځانګړې توګه د افغانستان د خلق دیموکراتیک ګوند له لوړ پوړو او ټیټ پوړو غړو او عیني شهودو څخه هیله کېږي چې که د افغانستان د تأریخ د یوهٔ ناسپړل سوي باب په هکله کره او ناویل سوي دقیق معلومات په لاس کې لري نو یا دې له ما سره او یا دې له لیکوال ښاغلي ډاکټر صبورالله سیاسنګ سره د برېښنالیک د پتو له لارې اړیکه ونیسي او دغه تشه دې ډکه کړي. مه پرېږدئ چې تأریخ په راتلونکي کې تحریف سي.
په درنښت

د معلوماتو راټولونکی: صبورالله سیاسنګ
برېښنا لیک پته: siasang@yahoo.com
پښتو ژباړه: رحمت آریا - اکتوبر ۲۰۲۳
د برېښنا لیک پته: RahmatArya@Rogers.com

سیاسنګ: هغه څنګه ووژل سو؟
جلالر: یو شمېر کسانو ویل چې د شعلهٔ جاوید غړو نوموړی د سیدال سخندان د وژل کېدلو په غچ کې له منځه یووړ.
یو شمېر نورو ویل: له دې چې د اخوان المسلمین له استازه سره په لانجه کې ښکېل سوی، ووژل سو. د خلق او د پرچم مشران هم د هغهٔ د قتل په پېښې کې تورن ول. زه بېر نهٔ پوهېږم.

سیاسنګ: خبره له ګهیځ راغله، زه د لاندنۍ ژباړې په هکله ستاسو نظر غواړم:

KGB دستګاه آغشته به خون: Contour – No. 17, Delhi/ India, February 1980

ژخلورمه ګڼه: د «ندای آزادی» جریده: د سازمان آزادي بخش مردم افغانستان ساما نشراتي ارګان. ژباړه: پلاتین]سیاسنګ[/ مارچ 1980(

« د ۱۹۷۲ز کال د سپتمبر د اتمې ماښام: لمر کښېناست او د کابل د دنګو غرونو سیورې د کابل پر ښار وغوړېد. یو ساعت وروسته شپږ تنه په ونو دنګ سرې د تورتم له منځه راووتل او د منهاج الدین ګهیځ کورنۍ محاصره کړ. هغه د «ګهیځ» د جریدې ناشر او مسؤول مدیر وو. دغه خیرونه له ډېر وختونو راپه دېخوا د KGB د ورانکارو عملیاتو په لاره کې پرته وه.

ګهیځ ته څو ځله په دې مضمون، بې نومه ګواښجن لیکونه رسېدلي ول: «که له خپلو متداومو او شدید اللحنو روسي ضد خبرو څخه لاس وانخلې، وبه وژل سې.» غوښتل ئې له ګهیځ څخه ژمنه واخلي چې د روسي ضد سرمقالو له خپرولو څخه

ډېره وکړي. ګهيځ دغه وړانديز رد کړ. هغوی د وسلو په ډزو سره ګهيځ شديداً ټپي کړ. په دې اور کې ئې وراره ووژل سو او مېلمه ئې ټپي سو.

دغسې له تاوتريخوالي ډکو کارونو څخه موخه دا وه چې په پټو او مرموزو وژنو سره خپل دښمنان د خپلې لارې له سره لېرې کړي. له ترهګرو څخه پاتې سوې نښې د روسي اتومات توپکو ګولۍ، د جنايت کارانو روسي جيپ او.... د روسي لاسونو د ښکېلوالي څرګندويه ول.

د ګهيځ له مړينې وروسته شوروي سفير سيرګي پيترويچ کيکتيف Sergey Petrovich Kiktev له افغانستانه ووت. د پاريس ويکلي Paris Weekly په وينا د KGB دغـۀ کارمند د فارس د خليج او ولسي غورځنګونو په اړه معلومات ټولول. له دې پېښې وروسته، روسانو د کابل پر اوضاع باندې د څار او مراقبت خپله د جاسوسۍ دستګاه نوي ډهلي ته ولېږدوله.

په ۱۹۷۳ز کال کې د داؤود په رامنځته کېدلو سره د KGB مزي او تار ځغلونه بيا پيل سوه. کله چې محمد داؤود له حساسو مقامونو څخه په شوروي پورې د تړلو عناصر په شړلو پېل وکړ، روسانو نور محمد تره کي د واک پر ګدۍ کښېناوۀ. د حفيظ الله امين حکومت چې د تره کي د ځيڅپاندې واکمنۍ له پرځولو وروسته رامنځته سو داسې ئې څرګندوله چې ګنې د Shadow Cabinet له مرستې پرته کولی سي دولتي چارې پر مخ يوسي. په مسکو کې مرکزي کميټه له دغسې وضعيت څخه چې په چارو کې د KGB د تعلل او تقصير له کبله ول، ناراضي سوه او پرېکړه ئې وکړه چې ټولې چارې په لاس کې واخلي.

د ۱۹۷۹ز کال د دسمبر په نولسمې نېټې کابل ته د شوروي ځواکونو پرېکړه – د ناتو د متحدو هېوادونو له پرېکړې اووۀ ورځې وروسته ونيول سوه چې په اروپا کې د توغنديو د ځای پرځای کولو لپاره ئې کړې وه. KGB او GRU په کابل، کندهار او هرات کې خپل دفترونه جوړ کړل او تر ټولو لومړی ئې د امين جاسوسي اداره (کارګري استخباراتي مؤسسه/ کام) لغوه کړه. روسانو د جاسوسي مأموريت چې له کرملين څخه څارل کېدۀ تر لاس لاندې ونيوۀ او په نورو اتـۀ ويشتو ولايتونو کې ئې هر اړخيز اقدامات پيل کړل.

د افغانستان په مسايلو پورې اړوند – د Department V-KGB (د مرګ ډله) له "موکريا ديېلا" (Wetwork/ وينې بهونې) سره سر او کار لري او سياسي قتلونو او سړي تـښـتونو ته لاس اچوي. تر ۱۹۶۹ز کال پورې دا برخه د Department 13 يا Line-F په نوم يادېدله.

د Department A-KGB (د خبر ټولولو دفتر) د پټو توطـئو، د نورو هېوادونو د تصميمونو د کشف، د نړۍ والو مسايلو پر وړاندې د ټولنو د روحيې د بدلولو لپاره د نقشو د جوړولو او د روس مخالف کسانو او ډلو افشاء کولو مسؤوليت په غاړه درلود.

جلالر: دغه مسخره او له سره تر پايه له درواغو ډکه ليکنه په ژباړلو نـۀ ارزېـده. د ګهيځ د وژلو لپاره ضرور نـۀ ول چې شپږ تـنه دې د هغـۀ کور محاصره کړي او بيا دې ووژني. دا کارونه معمولاً د دوه وو تـنو مسلکي کسانو له پلوه تر سره کـېږي. يو ئې امنيت نيسي او دوهم ئې دا کار ترسره کوي او د خلکو په ګڼه ګوڼې کې له سترګو پناه کـېږي. په کيکتيف باندې تور تړل سم نـۀ دي. هغه ددې کار سړی نـۀ وو. د سفارت کارمندان دومره ستر خطر په غاړه نـۀ سي اخيستی چې خپلې ديپلوماتيکې دندې پرېږدي، لاړ سي سړی ووژني او بيا د خلکو په مخکې وتښتي او بېـرته سفارت ته راستون سي. دا بې بنسټه افواهات د بازار موندنې لپاره دي. په کابل کې د شوروي سفارت دومره دښمنان درلودل چې د ګهيځ په پرتلې ورته په ځلونو ځلونو خطرناک ول. نو دوی بايـد هره ورځ ډله ډله خلک وژلای؟

سياسنګ: يو شمـېـر کسان په همدې اړوند د "کرايي قاتل" په ونډه کې د بشير غازي علم نوم يادوی.

جلالر:ما د خپل ژوند په اوږدو کې بل داسې مضر موجود نـۀ دی لـيدلی چې تر بشير غازي علم دې ډېر مضر وي. هغـۀ د رواني او عقلي سلامت د نـۀ لرلو تر څنګ يو باټو، درواغجن او پرغزنـاک/ قهرجن سړی وو. که په خپله خولـۀ ئې د ګهيځ په قـتل اعتراف نـۀ وي کړی، زه له سند پرته نـۀ سم کولای د هغـۀ په هکله دا ادعا يا تأيـيد يا ترديد کړم.

سياسنګ: آيا د غازي علم او مير اکبر خـيبر تر منځ له اړيکې مو څه اورېدلي دي؟

جلال: بشير فوق العاده ماجرا پال وو. که له هم- ولايتي اړيکو پرته ئـې نورې اړيکې لرلې وي زه خبر نـۀ لرم. يو ځل مې د تصادف له مخې د هغـۀ له خولې د خـيبـر نوم واورېد.

سياسنګ: پر تاسو باندې د KGB تور ياد سو. په امريکا کې مو د CIA له يوۀ کارمند سره لـيدنه درلوده؟

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

جلالر: حقیقت لري. عُمَر راته وويل: پلاره! د مایک Mike په نوم يو سړی زموږ پلورنځي ته راځي. د افغانستان، د نومیالیو کسانو او په ځانګړې توګه د هغو کډوالو په اړه پوښتنې کوي چې په امریکا کې په کار او ټولنیزو فعالیتونو بوخت دي. يو ځل ئې ویلي ول که د « جلالر ګالري» د پلورنځي د اقتصادي مسایلو په هکله کومه اړتیا ولري، کولی سم مرسته وکړم.

سیاسنګ: څه ئې غوښتل؟

جلالر: هغۀ څو ځله غوښتي ول راسره ووینی. کله چې نیویورک ته ورسېدم بیا ئې له ما سره د لیدلو غوښتنه وکړه. ومې منله. هغه پته ئې چې راکړې وه د Sheraton Hotel ته لاړو. Mike راکوز سو او موږ ئې څلورم پوړ ته بوتلو. یوې ښځې چې ښایي پېنځوس کلنه وه، دروازه خلاصه کړه او له تعارفاتو وروسته ئې وویل: ګلوریا Gloria یم. کېدای سي یوازې له تاسو سره خبرې وکړم؟ عُمَر ددې خبرې په اورېدلو سره دباندې ووت. ګلوریا د افغانستان د اقتصاد، له شوروي اتحاد سره زموږ د اړیکو، د نفت او ګازو د صادراتو او وارداتو، نساجي او د څرمن د صنعت په هکله پوښتنې وکړې. عادي پوښتنو ساده ځوابونه درلودل. وروسته ئې وویل: د سلطنت او جمهوریت له وخته نیولې د څلور کمونیستو مشرانو په کابینې کې د کابیني وزیر واست. د افغانستان په هکله د متحدو ایالاتو د سیاست په اړه څه نظر لرئ؟ ما ورته وویل: ستاسو هېواد د نړی والو لاسوندونو د څېړنې پېنځه ستر کتابتونونه لري. د افغانستان ټولې چاپي خپرونې هلته ساتل کېږي. له ۱۹۵۸ – ۱۹۸۸ز کال پورې زما د دېرشو کالو د مأموریت په لړ کې که ما دلالتاً یا اشارتاً د امریکا پر ضد یوه کلمه ویلې یا لیکلې وي کولای سئ وئې مومئ. تاسو ډاډمن اوسئ چې داسې شی شتون نۀ لري. زه تل بې پرې پاتې سوی او غیر سیاسي سړی یم.

سیاسنګ: Mike کومه پوښتنه وکړه؟

جلالر: هېڅ. یوازې دومره ئې وویل چې: د CIA له پلوه توظیف سوی یم چې له تاسو سره په یوۀ خوندي ځای کې خبرې ولرو. سبا ته د نیویورک د دفتر له برخې څخه یو مأمور ستاسو لیدلو ته راځي. محرمیت دا ایجابوي چې دوهم تن – ان – ډاکټر حسن شرق- خبر نۀ سي. زموږ وعده سبا په همدغۀ ساعت او همدا هوټل دی. ستاسو له راتګ څخه مننه. د خدای په امان.

سیاسنګ: ومو منله؟

جلالر: ما چې لومړی لیدنه منلې وه نو له دوهمې لیدنې څخه مې نباید پېنه سپکه کړې وای. ماښام مې د پېښې ټوله شرحه په جزئیاتو سره ډاکټر شرق ته وویله. ما دا کار د ملګرتوب، د ډیپلوماتیکو مقرراتو د رعایت او د رسمیاتو د سلسله مراتب پر بنسټ تر سره کړ؛ نۀ دا چې زه له ډاره دا خبره ونۀ کړم؛ ښایي Mike یا Gloria لا مخکې له مخکې دا خبره ډاکټر شرق ته کړې یا ئې ووایي.

دریم ایجنټ مې هم ولید. په ونه ټیټ او تریو مخی وو. چټکې چټکې خبرې ئې کولې. پوښتنې ئې هم جدي وې. د افغانستان د سیاسي مقاماتو په ځانګړې توګه د ډاکټر شرق د ذهنیت او د کاري سوابقو په هکله ئې پوښتنې وکړې. تر هغۀ ځایه چې زما د صلاحیت په کړی کې ول، ځواب مې ورکړ. کله چې د ګوندي او دولتي ژورو مسایلو په هکله ئې پوښتنه وکړه ما ورته وویل: د لمر لپاره خولی پر سر کښېږدئ او د باران لپاره چتری پر سر ونیسئ. که ستاسو د شمېرو او ارقامو محاسبه په کار وي، مهرباني وکړئ. که اطلاعات غواړئ نو د خلق او پرچم هغو کدرونو ته مراجعه وکړئ چې په امریکا کې ئې پناه اخیستې ده. زه د هېڅ ګوند، سازمان او ایډیالوژیکې کړی غړی نۀ وم او نۀ یم.

هغۀ زما ځواب نا اورېدلی و انګېرۀ او پوښتنه ئې وکړه: برهان الدین رباني زموږ په همدغو شاو خواوو کې استوګن دی. هغه ملاقات ته چمتو دی آیا تاسو ئې لیدنې ته چمتو یاست چې لاړ سو؟ ومې ویل: باید له ډاکټر شرق څخه اجازه واخلم. زما دا خبره د هغۀ په مزاج ښه ونۀ لګېدله. ودرېد او وئې ویل: که داسې وي نو هېر په هېر، تېر په تېر. وخت پای ته ورسېد. باید لاړ سو.

سیاسنګ: وروستنۍ پوښتنه: له هغۀ پېژاند/ شناخت څخه چې تاسو ئې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له مشرانو څخه لرئ، د خیبر د ژوند او مرګ په هکله د کتاب د لیکلو لپاره له چا څخه مرسته وغواړم؟

جلالر: په افغانستان کې سیاسي چاپیریال او فضا په داسې یوۀ حالت کې ده چې که له هر چا څخه د مرستې غوښتنه وکړئ نو لومړی ئې د خپل ځان له ستروالي او د خپل شخصیت له بې ګناهۍ پیلوي او بیا د خپلو سیاسي سیالانو په محکومیت او ملامتۍ ورځي. په پای کې خیبر د تېرو څلویښتو کالو په شان یو ځل بیا په حاشیه کې پاتې کېږي.

ښایي دا خبره مې مخکې کړې وي خو بیا ئې هم وایم چې: د ډیموکراتیک ګوند د واکمنۍ په پېل کې د ګوندي مشرانو ګډ عیش او نوش او بیا د ګوند د واکمنۍ تر وروستۍ ورځې پورې د هغوی ډله ییز سکوت، د خیبر ددوستانو او دښمنانو پېژندل ډېر پېچلي کړي دي. هغوی چې تر پرون پورې ئې د خپل ګوندي ملګري د ترور کېدلو مسؤولیت ان مصلحتاً

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

د اسلامي گوندونو او یا د داؤود د دستگاه په غاړې پورې ونـهٔ تاړهٔ، نن د غالبوزو په شان خپل نومونه د خیبر په شهرت پورې تړي او یو بل د هغهٔ په قتل تورنوي. له داسې یوې فضا څخه به څه شی تر لاسه سي؟ (۲۰۱۹ز کال، د آگست شلمه)

Photo credit: M.K. Jalallar – family album

آیا خیبر شوروي ته تللی وو

(د جنرال قادر سیاسي خاطرات)

ډاکټر پرویز آرزو: تاسو ورو ورو شوروي ته د تگ لپاره چمتو کـېدی.

جنرال قادر: [د ۱۹۵۰ لسیزې پای؟] یوه ورځ وویل سول چې د تورکیې ولسمشر جمال گورسل راځي. [زما ټولگیوال] فضل احمد وویل: راځه چې لاړ سو! وگورو چې څرنگه سړی دی. ولاړو او د کابل هوټل مخامخ ودرېدو. عسکرو، د ښوونځیو زده کوونکو او عادي وگړو د پښتونستان د څلور لارې پر خوا د هوټل مخې ته کتارونه جوړ کړي ول. موږ ته ډېره په زړهٔ پورې وه. د هغې ورځې په سبا ئې موږ د شوروي پر لور الوتنه درلوده. ما وویل: فضل احمده ! سبا ته الوتنه لرو راځه! چې لاړ سو. بلا ورپسې هر څوک چې دی وي دې. معلومه نـهٔ ده چې کله به راځي. موږ په همدغو خبرو کې وو چې یو چا زما پر اوږې لاس کېښېښود. «شـَـپـو» خولۍ ئې پر سر وه او د بالاپوښ گریوان ئې پورته وو. له موږ څخه ئې وپوښتل چېرې ځئ؟ ورته مې وویل: شوروي ته د تحصیل لپاره. وئې ویل: هی هی هی! څومره نېـکمرغه کسان یاست. ما زښته ډېره هیله درلوده خو ونـهٔ سول. ورځئ. په مخه مو ښه سه. ږاندهٔ ځئ خو بېـرته په سترگو بینا راسئ. کاښـهٔ ځئ خو بېـرته په غوږونو جوړ راسئ.

دی څوک وو؟ ظاهراً یو عادي سړی وو. فضل احمد راته وویل: ځه چې ځو. خدای ښـهٔ پوهېږي چې کوم جاسوس دی، هر څه چې ده وي دې. کالیو ته ئې گوره! ځه چې ځو.

څو کاله وروسته کله چې د دوهم ځل لپاره د پیلوټۍ په رشته کې د تحصیل د دوام لپاره شوروي ته روان وم همامغه سړی مې په الوتکه کې ولیـد. پیلوټ انعام الحق گران وو. هغه مې پـېـژاندهٔ. څو ځله ئې مـېلمه کړی وم، کور ته ئې ورغلی وم. کله چې د کابل له سره تـېـر سوو گران د پیلوټ له کابین څخه راووت. غوښتل ئې د الوتکې د کنترول لپاره د الوتکې پای ته ورسي. کله چې د مسافرینو له منځه تـېـرېـدهٔ سترگې ئې پر ما ولگـېـدلې. وئـې ویل ! تــهٔ هم په دې الوتکه کې ئـې؟ زه خبر نـهٔ وم. راځه چې د پیلوټ کابین ته لاړ سو. راځه زموږ خر له خپل آس سره مـهٔ پرتله کوه! کابـین ته لاړو.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالېږلو مخکې په ځیر و لولـئ

د ترانسپورتي الوتکي د هدايت په کابين کې دوه پيلوټان، يو کشاف او د الوت يو انجنيز کښېني. ګران د الوت انجنير ته وويل: تـهٔ شا ته لاړ سه پرېږده چې دی کښېني چې وګورئ موږ له دهٔ څخه کوم شی کم لرو. تر څنګ ئې د الوتکې مېلمه پالې ته وويل چې: د مېلمه لپاره يو شی راوړه. هغه لاړه او خوراک څښاک ئې راوړ. ما ورته وويل: دلته ئې نـهٔ خورم. غواړې د پيلوټۍ پرنسيپ تر پښو لاندې کړې؟ ګران وويل: نو څه کوې؟ ورته مې وويل د الوتکې په سالون کې خپل ملګري ته ورځم. له هغهٔ سره ئې يو ځای خورم. مېلمه پالې ته ئې وويل: هر چېرې چې غواړي هماغلته ئې مخې ته ورته کښېږده. له هغهٔ وروسته خپل ځای ته راغلم. يو چا له شا رانارې کړې. «نوش ِ جان ِ شما!» ورته مې وکتل. په ملکي جامو کې يو سړی وو. په چورت کې لاړم چې څوک دی. هغهٔ ته مې وويل تاسو هم اشتها لرئ؟ ځواب ئې راکړ: که راته برابره سي ولې نـهٔ؟ کله چې زما سترګې ورباندې ولګېدلې، ګورم چې د سړي څېره راته آشنا ښکاري. ورته مې وويل: وبخښئ! فکر کوم تاسو مې کوم چېرته ليدلي ياست. خو نـهٔ پوهېږم چېرته! وئې ويل: زه خيبر يم. مير اکبر خيبر. دا نوم ما اورېدلی وو. ورته مې وويل: زموږ سترګې دې روښانه وي. فکر کوم تاسو مې مخکې ليدلي ياست. په ياد مې راغلل. دی هماغه سړی وو چې د کابل د هوټل مخې ته ئې موږ ته وويل: «ړاندهٔ ځئ، بينا راسئ. کانهٔ ځئ، په غوږو روغ راسئ.» ما او خيبر تر تاشکند پورې له يو بل سره خبرې وکړې.

آرزو: د تورکيې ولسمشر جمال ګورسل کابل ته روان وو. خلک د هغهٔ د ليدلو لپاره د لارې په اوږدو کې ولاړ ول. تاسو او فضل احمد هم. هماغلته مو د لومړي ځل لپاره له خيبر سره وليدل.

جنرال قادر: هو. د هماغې ورځې په سبا ئې موږ شپېته تنه شوروي ته روان وو، موږ په کتار کې ولاړ وو. د دفاع د وزارت پر لور پلي روان وو. د لارې په اوږدو کې يو شمېر محصلين وتښتېدل.

آرزو: کولای سو ووايو چې د غوايي د اوومې مقدمات د ۱۹۷۷ز کال وروستيو ته ورګرځي.

جنرال قادر: موږ ته ابلاغ سول چې که داؤود د ګوند پر مشرتابهٔ باندې فشار راوړي او يا ورته ضربه ورکړي نو هر ډول نظامي اقدام د سياسي بيرو له پلوه د تأييد وړ دی. دا هغه وخت وو چې خيبر وژل سوی وو. د پنجشبې ورځ وه. هوايي ځواکونو ته ورغلی وم. د ماسپښين يوه يا دوې بجې وې، د هوايي ځواکونو د استخباراتو مدير قاسم يو ناڅاپه زما دفتر ته راغی او وئې ويل: « زه له مکروريانو څخه دېخوا ته راروان وم. د مطبعې له مخې تېرېدم. د سړک پر غاړه ويالې ته نېږدې يو څوک په ګولۍ لګېدلی وو او پر ځمکه پروت وو.» زه کله نا کله شک کوم او فکر کوم چې رسولي په دې ترور کې ونډه درلوده او ښايي قاسم دا کار کړی وي. ځکه چې قاسم، رسولي او نجيب – د رسولي زوم ته – ډېر نېږدې سړي وو. پر هغهٔ باندې مې شک راغی. ډېر وارخطا وو. پينځلس يا شل دقيقې تېرې سوې. يو چا چې د هوايي مدافعې د قوماندانۍ په مخابرې کې کار کاوهٔ، د خيبر د ډلې سړی وو ما ته په وارخطايۍ راغی او وئې ويل: زما رهبر ئې وواژهٔ. ومې ويل: څوک ئې وواژهٔ؟ وئې ويل: خيبر ئې وواژهٔ.

آرزو: يو شمېر خلک د خلق جناح د خيبر په ترور کې تورنوي.
جنرال قادر: زه په واقعيت نـهٔ پوهېږم. د رسولي او قاسم په هکله ما وويل چې شک لرم. له دې چې ما د قاسم وارخطايي وليدله او له شلو دقيقو ورسته بل څوک راغی او د خيبر د قتل خبر ئې راووړ. دا سړی په ټولنه کې په کيڼ لاسي مشهور وو. پخوانی صاحب منصب وو. د هغې ورځې په سبا ئې چې ازموينه ئې ورکړې وه او بايد ډيپلوم ئې اخيستی وای، د کور خوا ته د تګ تکل کوي خو کور ته د تللو اجازه نـهٔ ورکول کېږي. خيبر د اعتراض په ژبه حکومت په شاهي بې عدالتۍ او استبداد تورنوي. په پای کې خيبر د زندان تورو کوټو ته بيول کېږي. درې کاله بندي وو. له زندانه له خلاصون وروسته د پوليسو په اکاډيمۍ کې ئې درس ولوست او د هماغې اکاډيمۍ استاد سو. ورپسې د ډيموکراټيک ګوند موضوع رامنځته سوه. ويل کېدل چې خيبر د کيڼ لاسو د تاوتريخوالي مخالف وو. د هغهٔ او کارمل تر منځ هم په ګوند کې دننه سيالي او د نظر اختلاف شتون درلود. ما دا خبرې اورېدلې دي. زه په خپله نـهٔ پوهېږم چې لياقت ئې په کومه کچه وو. خيبر په دې باور وو: له دې چې د ګوند په کړنلاره کې د پارلماني ځواک د جوړېدلو موضوع ياده سوې ده، نو قدرت ته د رسېدلو لپاره بايد د پارلماني مبارزې له لارې ټينګار وکړو.

هر ګوره! خيبر ووژل سو. خاورو ته د خيبر د سپارلو په ورځ د ګوند مشرتابهٔ ستر لاريون په لاره واچاوهٔ. ګوند اعلان وکړ چې نوره د سياست پرده څيرل سوې ده او داؤود خيبر وژلی دی. د ګوند مشرتابهٔ زندان ته وغورځېد. له ګوند سره زما ارتباطي راته راغی. امين چې د خلق او د پرچم (؟) عمومي نظامي مشرتابهٔ په لاس کې اخيستی وو، هدايت ورکړی وو چې هغهٔ پلان دې پلی سي چې د ګوند له وحدت وروسته د اسدالله سروري په کور کې جوړ سوی وو. پرېکړه وسوه چې د داؤود ټغر دې نور ورټول سي. د ګام اوچتولو لپاره په بيړه کولو کې زموږ يو دليل دا وو چې اسلام پالو ډلو د داؤود د رژيم د پرځولو لپاره هم هڅې کولې. موږ مجبور وو د هغوی د اقدام د مخنيوي لپاره، مخکې له مخکې ګام اوچت کړو او يو کار وکړو.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

آرزو: تر هغـهٔ ځايه چي ما لوستلي او اورېدلي دي، خيـبـر د ګوند پر وحدت ټينګار کاوهٔ؛ خو ويل کېږي چي کارمل وحدت ته چنداني لـېـوالتيا نـهٔ ښودله. ښايي په دې اړه دوه دليلونه راوشمېـرو. لومړی په متحد ګوند کي د هغـهٔ دريځ. د کارمل دريځ له تره کي وروسته په دوهمه درجه کي وو. دوهم: ښايي په دې خاطر هم وي: له دې چي د پرچم جناح د داؤود خان په دوران کي په نظام کي ښــهٔ دريځ درلود او ان په کابيني کي ئـې نفوذ درلود. ويل کـېږي چي خيـبـر، کارمل ګواښلی وو چي که د ګوند په نـهٔ وحدت نور ټينګار وکړي، نو دی به نور ورسره په ګوند کي پاتي نـهٔ سي. دغه فشارونه ددې لامل سول چي کارمل دې تره کي ته د نـېږدې والي غاړه کښېږدي. د خيـبر ترور د تأريخ يوه مبهمه پـېـښـه ده. آيا له تره کي سره د اتحاد لپاره د کارمل د نالـېـوالتيا دليل، د داؤود خان په نظام کي د پرچم د جناح دريځ وو؟

نور بيا

جنرال قادر: لومړۍ خبره دا ده چي د ګوند په وحدت کي...

يادونه: قدرمنو لوستونکو! دا هم د ښاعلی رحمت آريا د آرشيف: لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولـئ